

Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon hoitoon pääsy ja odotusajat 1.9. - 31.12.2024

Yleisltk 13.03.2025 § 21
1238/06.00.00/2024

Valmistelija(t)	peruspalveluiden toimilinjajohtaja Eija Jestola, puh. 040 712 1040, eija.jestola(at)pshyvinvointialue.fi, erityispalveluiden toimilinjajohtaja Sami Remes, puh. 044 717 4000, sami.remes(at)pshyvinvointialue.fi
Päätös	Merkittiin tiedoksi.
Esittelijä	yleisten palveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Yleisten palveluiden lautakunta merkitsee tiedoksi selvityksen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon hoitoon pääsystä ja odotusajoista ajalta 1.9. - 31.12.2024.
Ennakkovaikutusten arviointi	-
Toimivallan peruste	Hallintosäntö 42 § lautakunnan yleiset tehtävät, kohta 3
Valmistelu	<p>Hoitotakuulla tarkoitetaan terveydenhuoltolaissa määriteltyä aikaa, jonka kuluessa potilaan on päästävä kiireettömään hoitoon tai kiireettömään tutkimukseen. Kiireettömään hoitoon pääsyn eli hoitotakuun enimmäismääräajoista säädetään terveydenhuoltolaissa.</p> <p>Kiireelliseen hoitoon asiakkaan on päästävä nopeasti sen mukaan kuin hänen sairautensa tai vammansa edellyttää asuinpaikkakunnasta riippumatta.</p> <p>Perusterveydenhuolto Hyvinvointialueen on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteyden terveystieteiden keskukseseen tai muuhun perusterveydenhuollon toimintayksikköön ja saada yksilöllisen arvion tutkimustensa tai hoitonsa tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee.</p> <p>Arvion tekee laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Suun terveydenhuollossa arvion voi tehdä myös nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö.</p>

Lääketieteellisesti tarpeelliseksi todetun perusterveydenhuollon kiireettömän sairaanhoidon ensimmäinen hoitotapahtuma on järjestettävä arviointia seuraavien 14 vuorokauden aikana ja ajalla 1.11.2024-31.12.2024 seitsemän vuorokautta, jos potilaan hoitoon hakeutumisen syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esilletulo tai toimintakyvyn aleneminen, ja hoito kuuluu yleislääketieteen alaan.

Perusterveydenhuoltoon kuuluvaa suun terveydenhuoltoa on järjestettävä neljän kuukauden kuluessa ja ajalla 1.11.-31.12.2024 kolmen kuukauden kuluessa.

Perusterveydenhuollossa hoidon tarpeen arviointi ei toteudu hoitotakuun puitteissa. Lääkäreiden vastaanottoiminnassa hoitoon pääsy ylittyi 2479 potilaan kohdalla, suun terveydenhuollossa 935 potilaan kohdalla ja avokuntoutuksessa 89 potilaan kohdalla.

Erikoissairaanhoito

Kiireettömään erikoissairaanhoitoon pääsy edellyttää lääkärin lähetettä. Hoidontarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa lähetteen saapumisesta sairaalaan.

Hoidontarve arvioidaan joko lähetteen perusteella tai lisätutkimuksissa. Arvioinnissa mahdollisesti tarvittavat lisätutkimukset tai erikoislääkärin arviointi on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa lähetteen saapumisesta.

Jos tutkimuksissa todetaan, että potilas tarvitsee erikoissairaanhoitoa, se on aloitettava viimeistään kuudessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteamisesta. Hoito on aloitettava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidontarve on todettu.

Lasten ja alle 23-vuotiaiden nuorten psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa lapsen tai nuoren tilanne on arvioitava kuudessa viikossa lähetteen saapumisesta. Kun hoidon tarve on todettu, hoitoon on päästävä kolmessa kuukaudessa.

Erikoissairaanhoidossa 17.2.2025 tilanteessa hoidon tarpeen arviointi toteutui erityisesti ns. konservatiivisilla erikoisaloilla ja sydän- ja rintaelinkirurgiassa, lastenkirurgiassa, lastenpsykiatriassa, sekä syöpätaudeilla. Hoidon tarpeen arviointi ei toteutunut 18,2% eli 1150 potilaan kohdalla. Hoidon tarpeen arvioinnin määräaika ylittyi tällä hetkellä lähinnä muutamalla erikoisalalla, kuten gastroenterologia (118), käsikirurgia (378), silmätaudit (208), sekä ortopedia ja traumatologia (168). Määräajan ylittäneiden määrä on kuitenkin laskenut elokuun lopun 2024 tilanteeseen 242 potilaan verran (-17%).

Erikoissairaanhoitoa odottaneiden määrä hyvinvointialueella on merkittävästi vähentynyt verrattuna edelliseen, elokuun lopun 2024 tarkastelupisteeseen. Erikoissairaanhoitoa odotti hyvinvointialueella

17.2.2025 yhteensä 7472 potilasta (vrt. 10224 potilasta 30.8.2024). Heistä 23% oli odottanut hoitoa yli 6kk ajan (vrt. 31% 30.8.2024). Eniten ylityksiä on edelleen ortopediassa ja traumatologiassa (291, vrt. 804 30.8.2024), silmätaudeissa (419, vrt. 618 30.8.2024), gastroenterologisessa kirurgiassa (487, vrt. 614 30.8.2024), ja käsikirurgiassa (284 (vrt. 329 30.8.2024), mutta kuten luvuista on nähtävissä myös kaikkien näiden erikoisalojen jonotilanne on merkittävästi parantunut.

Nuorisopsykiatrialla hoidon tarpeen arviointi on saatu korjattua lähes määrääjassa tapahtuvaksi. Enää 7 potilasta oli 17.2.2025 tilanteessa odottanut hoidon tarpeen arviointia yli 6 viikkoa, kun vielä 30.8.2024 tilanteessa ylityksiä oli 38 potilaan kohdalla. Hoitoa odotti yli 3 kk määrääjän vain 3 potilasta. Lastenpsykiatriassa hoidon tarpeen arviointi toteutui 6vk määrääjassa kaikilla potilailla, ja hoidon odotus oli ylittänyt 3 kk määrääjän enää 9 potilaalla (vrt. 27 potilaalla 30.8.2024).

Valvira on määrännyt 20.3.2024 Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 31.3.2025 mennessä. Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulee antaa 16.4.2025 mennessä selvitys siitä, miten hyvinvointialue on järjestänyt kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi. Selvitykseen on liitettävä tietojärjestelmästä tulostetut luotettavat ja ajantasaiset seurantatiedot hoitoon pääsystä.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen kiireetöntä hoitoa odottavien potilaiden määrä ei ole edelleenkään lainmukaisella tasolla, mutta tilanne on merkittävästi korjautunut kuluvan talven aikana. Korjaustoimenpiteistä tärkeimmät liittyvät oman toiminnan merkittävään tehostamiseen mm. lyhytjälkihoitoisen kirurgian lisäämisen kautta. Lisäksi tietyillä erikoisaloilla on käytetty erillisiä jononpurkumekanismeja mm. kilpailutetun ostopalvelun kautta, lautakunnan keväällä 2024 tekemän päätöksen mukaisesti. Aivan lainmukaiselle tasolle ei päästä maaliskuun loppuun mennessä, mutta jonotilanteen kehitys on saatu kuitenkin käännettyä selkeästi laskevaksi. Toivomuksena on, että tämä olisi riittävä kehitys jotta Valviran uhkasakolta vältyttäisiin.

Erityispalveluihin ei ole osoitettu erillistä jononpurkurahoitusta hyvinvointialueiden alkuvuosina tai vuoden 2025 talousarviossa. Kun samaan aikaan palvelutuotannon talousarvioraamit ovat sekä vuonna 2025 että tulevana vuosina historiallisen tiukat, on hoitotakuuseen pääseminen ja siinä pysyminen haastavaa. Erityispalveluissa on tehostettu omaa palvelutuotantoa mm. leikkaustoiminnan osalta, ja tehostamista sekä prosessien ja palvelurakenteen uudistamista jatketaan hyvinvointialueen strategian mukaisesti. Pohjois-Savon väestön ikääntyminen ja runsas sairastavuus kuitenkin lisäävät palveluntarvetta merkittävästi, jotka seikat osin kumoavat prosessien tehostamisen aikaansaamaa tuotantovolyymien kasvua.

